

POSTANOWIENIE

Dnia 19 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z odwołania B. P.

przeciwko Zakładowi Emerytalno-Rentowemu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
i Administracji w Warszawie

o wysokość emerytury policyjnej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Spółecznych w dniu 19 czerwca 2024 r.,

zażalenia ubezpieczonej na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Szczecinie

z dnia 28 lipca 2023 r., sygn. akt III AUa 406/22,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z 28 lipca 2023 r., III WSC 137/23, w sprawie z odwołania B. P. przeciwko Zakładowi Emerytalno – Rentowemu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie o wysokość emerytury policyjnej, w punkcie 1 sprawdził z urzędu wartość przedmiotu sporu w sprawie, w punkcie 2 określił wartość przedmiotu sporu na kwotę 7.570 zł, w punkcie 3 odrzucił skargę kasacyjną odwołującego się.

W sprawie tej Sąd Apelacyjny w Szczecinie wyrokiem z 27 kwietnia 2023 r. zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie i oddalił odwołanie B. P. od decyzji

organu rentowego z 22 sierpnia 2017 r. o ponownym ustaleniu wysokości emerytury policyjnej. Skargę kasacyjną od tego wyroku złożył profesjonalny pełnomocnik ubezpieczonej, który wskazał wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 14.662 zł. Natomiast organ rentowy w złożonej apelacji określił wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 7.570 zł.

Mając na uwadze obie wskazane wartości Sąd Apelacyjny uznał za konieczne dokonanie sprawdzenia wartości przedmiotu zaskarżenia w niniejszej sprawie i na podstawie akt emerytalnych ubezpieczonej ustalił, że decyzją organu emerytalnego z 27 lutego 2017 r. o waloryzacji policyjnej emerytury przyznano ubezpieczonej świadczenie w wysokości - 2.699,85 zł (brutto) od 1 marca 2017 r., zaskarżoną decyzją z 22 sierpnia 2017 r. przyznano ubezpieczonej świadczenie w wysokości 2.069,02 zł (brutto) od 1 października 2017 r. Zatem różnica między świadczeniem przysługującym i przyznanym stanowi kwotę 630,83 zł.

Dalej Sąd Apelacyjny zacytował art. 22 k.p.c. i wskazał, że przepis ten stanowi podstawę prawną do ustalenia wartości przedmiotu sporu (i zaskarżenia) w niniejszej sprawie, która jest sprawą o wysokość świadczenia powtarzającego się i wartość tę stanowi kwota ($630,83 \text{ zł} \times 12 = 7.569,96 \text{ zł}$) 7.570 zł (art. 126¹ § 3 k.p.c.). Jednocześnie Sąd odwoławczy miał na uwadze, że Sąd Najwyższy w postanowieniu z 30 czerwca 2021 r. (I UZ 5/21, LEX nr 3372679) wyjaśnił, iż w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie. Jeżeli decyzja organu rentowego dotyczy wysokości (przeliczenia) świadczenia "na bieżąco" (czyli na przyszłość), wartość przedmiotu sporu i zaskarżenia określa się z uwzględnieniem art. 22 k.p.c., zgodnie z którym w sprawach o prawo do świadczeń powtarzających się, wartość przedmiotu sporu stanowi suma świadczeń za jeden rok. Wartość ta w przypadku spraw o przeliczenie wysokości emerytury nie rośnie w czasie w związku z trwaniem postępowania sądowego, ponieważ zaskarżona do sądu ubezpieczeń społecznych decyzja organu rentowego dotyczy stanu rzeczy (stanu prawnego i faktycznego) na datę jej wydania, nie obejmuje zatem kolejnych lat trwania postępowania sądowego.

Dalej, Sąd powołując się na art. 398² § 1 k.p.c. wskazał, że skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość

przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięćdziesiąt tysięcy złotych, a w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych - niższa niż dziesięć tysięcy złotych. Jednakże w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o przyznanie i o wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia skarga kasacyjna przysługuje także w sprawach o odszkodowanie z tytułu wyrządzenia szkody przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem. Wskazał również, że przywołany przepis ma charakter bezwzględny i nie jest dopuszczalne dowolne, zależne wyłącznie od woli stron, "oznaczenie" wartości przedmiotu zaskarżenia po to, ażeby uzyskać uprawnienie do wniesienia skargi kasacyjnej w sprawie, w której skarga taka jest niedopuszczalna (tak w: postanowienie Sądu Najwyższego z 13 października 2020 r., II UZ 19/20, LEX nr 3074742).

Biorąc pod uwagę fakt, że ustalona wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż 10.000 zł Sąd Apelacyjny skargę kasacyjną - jako niedopuszczalną - odrzucił.

Zażalenie na powyższe postanowienie w imieniu ubezpieczonej wniosła jej pełnomocniczka, w zakresie odrzucającym skargę kasacyjną oraz ustalającym wartość przedmiotu sporu w sprawie, zarzucając błąd w ustaleniach faktycznych przyjęty za podstawę zaskarżonego postanowienia poprzez błędne przyjęcie: a) istnienia obiektywnych wątpliwości co do prawidłowości oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej, uzasadniających sprawdzenie wartość przedmiotu zaskarżenia z urzędu, b) wysokości prawa majątkowego ubezpieczonej w kwocie 680,83 zł miesięcznie, w przypadku gdy w rzeczywistości pominięcie art. 15c ustawy z 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Anty korupcyjnego, Straty Granicznej, Straty Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno- Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (dalej jako ustawa zaopatrzeniowa) przy wyliczeniu emerytury, implikuje konieczność: przyjęcia pełnej wysługi emerytalnej przy

ustaleniu wysokości świadczenia (w wysokości 69,15%), oraz zaliczenia dalszego okresu zatrudnienia po ustaniu stosunku służbowego do 1 października 2017 r. (w wysokości 2,86%), co summa summarum stanowi 72,01 % podstawy wymiaru emerytury, a mianowicie 2.938,57 zł miesięcznie. Zarzuciła również naruszenie: (-) art. 25 § 1 k.p.c. w związku z art. 22 k.p.c. i art. 126¹ § 3 k.p.c. przez niewłaściwe zastosowanie sprowadzające się do sprawdzenia z urzędu wartości przedmiotu zaskarżenia przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie pomimo pierwszeństwa skarżącego we wskazaniu swojego prawa majątkowego, popartego logicznym i obiektywnym wyliczeniem wartości przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej, zgodnie z interesem majątkowym i procesowym ubezpieczonej w wysokości 14.662 zł; (-) art. 379 pkt 5 k.p.c. przez niewłaściwe zastosowanie sprowadzające się do pozbawienia możliwości obrony swoich praw przez ubezpieczoną przez brak uprzedniego wezwania ubezpieczonej do sprecyzowania lub przedstawienia sposobu wyliczenia wartości przedmiotu zaskarżenia wobec przyjętych wątpliwości dotyczących wartości przedmiotu zaskarżenia, lecz samodzielne przyjęcie wartości przedmiotu zaskarżenia bez jakiegokolwiek realnej polemiki z przedstawionym sposobem wyliczenia wartości przedmiotu zaskarżenia, uniemożliwienie sprawdzenia wartości przedmiotu zaskarżenia przez Sąd Najwyższy, poprzez samodzielne i aprioryczne ustalenie wartości przedmiotu zaskarżenia z pominięciem interesu majątkowego skarżącej kasacyjnie; (-) art. 398² § 1 k.p.c. przez niewłaściwe zastosowanie przez przyjęcie przez Sąd drugiej instancji wartości przedmiotu zaskarżenia niższej niż 10.000 zł; (-) art. 25 § 1 i 2 k.p.c. przez błędną wykładnię sprowadzającą się do błędnego utożsamiania wartości przedmiotu zaskarżenia z wartością przedmiotu sporu, które to kategorie nie są identyczne, bez jednoczesnego ustalenia wartości przedmiotu sporu, co implikuje nieweryfikowalność odrzucenia skargi kasacyjnej; (-) art. 398² § 1 k.p.c. przez niewłaściwe zastosowanie przez przyjęcie wartości przedmiotu zaskarżenia na poziomie kwoty 7.570 zł, ergo odrzucenie skargi kasacyjnej jako niedopuszczalnej, w przypadku gdy wyrok Sądu pierwszej instancji zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego, w ten sposób, że przyznał ubezpieczonej prawo do ustalenia wysokości emerytury z pominięciem art. 15c ustawy zaopatrzeniowej, wobec zaskarżenia w całości apelacją organu rentowego w razie oddalenia apelacji

ubezpieczona uzyskałaby emeryturę poprzez wyliczenie wysługi w wymiarze 2,6% za każdy rok służby w spornym okresie (zamiast uprzedniego 0,7%), *ergo* 69,15% wysługi emerytalnej (nie 64,13%), przy uwzględnieniu wysługi wynikającej z zatrudnienia po ustaniu stosunku służbowego (aktualnego na dzień 1 października 2017 r.), według dokumentu wysługi z 22 sierpnia 2017 r., ubezpieczona po zwolnieniu była zatrudniona przez 2 lata i 2 miesiące 21 dni, dlatego ten okres na dzień zaskarżenia decyzji organu rentowego powinien zostać uwzględniony w prawie majątkowym ubezpieczonej, doliczając go do wysługi ($2,2 \times 1,3\% = 2,86\%$); (-) art. 15c ust. 1 i 3 ustawy zaopatrzeniowej z 18 lutego 1994 r. w związku z art. 1 pkt 5 ustawy z 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy zaopatrzeniowej przez błędną wykładnię sprowadzającą się do nieuwzględnienia, iż uchylenie z dniem 1 października 2017 r. art. 15b ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej z 18 lutego 1994 r. implikuje, iż pominięcie art. 15c ust. 1-3 tej ustawy spowoduje konieczności wyliczenia wysługi emerytalnej ubezpieczonej zgodnie z art. 12 w związku z art. 15 ustawy zaopatrzeniowej. W ocenie skarżącej w konsekwencji dopuszczono się błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego postanowienia przez błędne przyjęcie, iż ubezpieczonej na dzień 1 października 2017 r. przysługiwało świadczenie w zaniżonej wartości w wysokości stwierdzonej w decyzji Organu rentowego z 27 lutego 2017 r., w przypadku gdy w związku z uchyleniem na dzień 1 października 2017 r. art. 15b ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej, ubezpieczonej powinna przysługiwać emerytura uwzględniająca wysługę w wysokości pełnego przelicznika 2,6% za każdy rok spornej służby oraz 1,3% za każdy rok zatrudnienia po służbie, w konsekwencji doszło do naruszenia przepisu prawa materialnego, a mianowicie art. 398² § 1 k.p.c. poprzez błędną wykładnię, sprowadzającą się do przyjęcia, iż w przypadku obniżenia przysługującego ubezpieczonej prawa majątkowego z tytułu emerytury policyjnej poniżej wysługi określonej w art. 15 ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej (2,6% za każdy rok służby), przyjmując 64,13% (0,7% za każdy rok służby) bez jakiejkolwiek obowiązującej podstawy prawnej nie stanowi o naruszeniu decyzji o ustaleniu prawa do emerytury policyjnej, co implikuje spór na gruncie ustalenia prawa do emerytury policyjnej, co implikuje możliwość wniesienia skargi kasacyjnej niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia. Dodatkowo zarzucono naruszenie przepisu postępowania

mogącego mieć wpływ na wynik sprawy, a mianowicie art. 126¹ § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 365 § 1 k.p.c. w związku z art. 25 § 1 k.p.c. przez niewłaściwe zastosowanie sprowadzające się do wyliczenia przez Sąd drugiej instancji z urzędu wartości przedmiotu zaskarżenia, przyjmując, iż ubezpieczona otrzymywała na dzień 1 października 2017 r. obniżoną emeryturę w wymiarze 2.069,02 zł zamiast kwoty faktycznie otrzymywanej, a przyjętą bezspornie w treści wyroku Sądu pierwszej instancji w wymiarze 1.716,81 zł miesięcznie, oraz naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. przez niewłaściwe zastosowanie sprowadzające się do braku ustalenia wartości przedmiotu zaskarżenia, który implikowałby odrzucenie skargi kasacyjnej, a w zastępstwie przyjęcie w sposób nieweryfikowalny wartości przedmiotu sporu, która nie była w żaden sposób negowana zarówno z urzędu oraz na zarzut przed Sądem pierwszej i drugiej, co implikuje nierozpoznanie istoty sprawy poprzez brak weryfikacji wymaganych przesłanek dopuszczalności skargi kasacyjnej jako limitu wartości przedmiotu zaskarżenia w rozumieniu art. 398² § 1 k.p.c.

Mając na względzie powyższe wniosła o zmianę w całości zaskarżonego postanowienia poprzez uchylenie pkt 3 oraz zmianę pkt 2 przez ustalenie wartości przedmiotu sporu oraz zaskarżenia na kwotę 14.662,00 zł, oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej obowiązku zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie pozostaje bezzasadne i jako takie podlegało oddaleniu.

W sprawie spór toczył się o ponowne obliczenie świadczenia (wysokość emerytury policyjnej), a nie o ustalenie prawa do tego świadczenia. Wobec tego skarga kasacyjna jest dopuszczalna tylko wówczas, gdy wartość przedmiotu zaskarżenia osiąga pułap wskazany w art. 398² § 1 zdanie pierwsze k.p.c. Jest to bowiem sprawa majątkowa, w której o dopuszczalności skargi kasacyjnej decyduje wartość przedmiotu zaskarżenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 13 marca 2001 r., II UZ 13/01, OSNP 2003 nr 2, poz. 47; 17 lutego 2009 r., I UZ 36/08, OSNP 2010 nr 19-20, poz. 250; 27 października 2009 r., II UZ 34/09, LEX nr

574545, 10 listopada 2010 r., II UZ 30/10, LEX nr 707896; 3 marca 2011 r., II UZ 5/11, LEX nr 846582; 21 czerwca 2011 r., III UZ 12/11, LEX nr 966827; 6 marca 2018 r., II UZ 119/17, LEX nr 2456371; 13 stycznia 2021 r., I UZ 20/20, LEX nr 3181526; 22 listopada 2022 r., II UZ 100/21, niepubl.; 22 marca 2023 r., II UZ 81/22 niepubl.).

Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że w sporach sądowych o wysokość powtarzających się świadczeń z ubezpieczenia społecznego wartość przedmiotu zaskarżenia stanowi obliczona za okres jednego roku, stosownie do wskazań zawartych w art. 22 k.p.c., różnica między hipotetyczną kwotą emerytury, jaką skarżący otrzymywałby, gdyby jego żądanie ustalenia wysokości świadczenia zostało uwzględnione, a emeryturą w kwocie faktycznie pobieranej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 października 2009 r., II UZ 30/09, LEX nr 583822). Natomiast sposób ustalania wartości przedmiotu sporu (zaskarżenia) w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, w których spór dotyczy wysokości świadczenia powtarzającego się, został szczegółowo wyjaśniony w orzecnictwie, zwłaszcza w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 18 października 2012 r., III UZP 3/12 (OSNP 2013 nr 9-10, poz. 112; PiZS 2014 nr 10, s. 36, z glosą E. Pietrzak).

W sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych, której przedmiotem jest zmiana wysokości świadczenia powtarzającego się, zatem wartość przedmiotu zaskarżenia (art. 398² § 1 zdanie pierwsze i drugie k.p.c.) ustala się na podstawie art. 22 k.p.c. w odniesieniu do świadczeń przyszłych, a w wypadku świadczeń zaległych na podstawie art. 19 § 1 k.p.c. W razie dochodzenia świadczeń przyszłych i zaległych zastosowanie znajduje art. 21 k.p.c. W sprawach z ubezpieczenia społecznego przepis art. 22 k.p.c. stosuje się tym samym do przyszłych świadczeń powtarzających się, natomiast różnicę pomiędzy świadczeniem powtarzającym się z ubezpieczenia społecznego wypłaconym a należnym w okresie wstecznym, należy zsumować i powstała kwota stanowi wartość przedmiotu sporu zgodnie z art. 19 § 1 k.p.c. W sytuacji, gdy razem z nimi dochodzone są przyszłe świadczenia powtarzające się, to na podstawie art. 21 k.p.c., do oznaczenia wartości przedmiotu sporu zlicza się wartość obu roszczeń (postanowienie Sądu Najwyższego z 29 stycznia 2014 r., II UZ 67/13).

W przedmiotowej sprawie Sąd Apelacyjny w Szczecinie przy określaniu wartości przedmiotu zaskarżenia skupił się głównie na treści zaskarżonej decyzji z dnia 22 sierpnia 2017 r. przyznającej ubezpieczonej świadczenie w wysokości 2.069,02 zł brutto od 1 października 2017 r., jednocześnie mając na uwadze postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2021 r., I UZ 5/21 (LEX nr 3372679), że wskazana decyzja wywołuje jedynie skutki na przyszłość, a zatem nie może być mowy o świadczeniach zaległych.

Należy zwrócić uwagę, że skarżąca kwestionowała decyzję Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z 22 sierpnia 2017 r., na podstawie której świadczenie emerytalne skarżącej obniżone zostało z kwoty 2.699, 85 zł brutto do kwoty 2.069, 02 zł brutto od 1 października 2017 r., a zatem dochodziła wyrównania świadczenia tylko do kwoty sprzed wydania decyzji z dnia 22 sierpnia 2017 r. W tej sytuacji należało uznać, że w niniejszej sprawie chodziło wyłącznie o ustalenie wartości świadczenia powtarzającego się na przyszłość. Wobec tego w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych, której przedmiotem jest zmiana wysokości świadczenia powtarzającego się, wartość przedmiotu zaskarżenia (art. 398² § 1 zdanie pierwsze i drugie k.p.c.) ustala się - w odniesieniu do świadczeń przyszłych - na podstawie art. 22 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 5 października 2022 r., II UZ 10/22, LEX nr 3498433).

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł jak w sentencji postanowienia.

[SOP]

[a!]